

YENİ ADANA GAZETESİNDE TÜRKÇE ÖĞRETİMİYLE İLGİLİ HABERLER: 1938-1955

Yunus Emre ÇEKİCİ¹

Makale Bilgisi

DOI: 10.35379/cusosbil.1216962

Makale Geçmişi:

Geliş 12.12.2022

Kabul 19.01.2023

Anahtar Kelimeler:

Türkçe Eğitimi,

Türkçe Öğretimi Tarihi,

Yeni Adana Gazetesi,

Gazete Haberi.

ÖZ

Tarih araştırmaları, köklü bir geçmişe sahip olan Türkçe öğretiminin hem bugünün değerlendirilmesine hem de geleceğinin tartışılmasına zemin hazırlamaktadır. Türkçe öğretim tarihi; genellikle öğretim programları, ders kitapları ve belli başlı eğitimcilerin görüşleri temel alınarak incelenmektedir. Bunların yanı sıra haber değeri taşıyan olaylara ilişkin bilgi içeren gazeteler de Türkçe öğretiminin tarihinin aydınlatılmasında önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bir kentteki sorun ve gelişmelere odaklanan yerel gazetelerde Türkçe öğretimiyle ilgili çeşitli haberler yer alabilmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin en eski yerel gazetesi olan Yeni Adana gazetesi, Türkçe öğretim tarihi açısından incelenebilecek bir kaynaktır. Bu çalışmada 1938-1955 yılları arasında Yeni Adana gazetesinde yayımlanmış Türkçe öğretimiyle ilgili haberleri belirlemek ve tematik olarak sınıflandırmak amaçlanmıştır. Nitel modeldeki bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmış, veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Çalışmada halka Türkçe öğretimi, okuma eğitimi, ders kitapları, sosyal etkinlikler, Türkçe öğretmenleri ve diğer konularla ilgili doksan bir haber tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, günümüz Türkçe öğretiminin tarihsel bir yaklaşımla kapsamlı bir biçimde değerlendirilebilmesine olanak sunmaktadır.

NEWS ABOUT TURKISH TEACHING IN YENI ADANA NEWSPAPER: 1938-1955

Article Info

DOI: 10.35379/cusosbil.1216962

Article History:

Received 12.12.2022

Accepted 19.01.2023

Keywords:

Turkish Education,

History of Turkish Teaching,

Yeni Adana Newspaper,

News.

ABSTRACT

History studies prepare the ground for both the evaluation of the present and the discussion of the future of Turkish language teaching, which has a deep-rooted history. History of Turkish teaching; It is generally examined on the basis of curricula, textbooks and the views of major educators. In addition to these, newspapers containing information about newsworthy events are also an important source for illuminating the history of Turkish teaching. Local newspapers that focus on the problems and developments in a city may include various news about teaching Turkish. In this context, Yeni Adana newspaper, Turkey's oldest local newspaper, is a source that can be examined in terms of the history of Turkish language teaching. In this study, it is aimed to identify and thematically classify the news about Turkish language teaching published in Yeni Adana newspaper from 1938 to 1955. In this qualitative study, the document analysis method was used, and the data were analyzed by the content analysis technique. In the study, 91 news items related to teaching Turkish to the public, reading education, textbooks, social activities, Turkish teachers and other topics were identified. The results of the study allow a comprehensive evaluation of today's Turkish language teaching with a historical approach.

¹ Öğr. Gör. Dr., Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Türk Dili Bölümü, ycekici@atu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0247-3779

Alıntılanmak için/Cite as: Çekici, Y. E. (2023), Yeni Adana gazetesinde Türkçe öğretimiyle ilgili haberler: 1938-1955. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32 (1), 144-159.

GİRİŞ

Mutlak ve durağan bir içerik taşımayan eğitim, zamanın ruhu ve insanların beklentilerine göre değişebilmekte hem zamanı hem de insanı değiştirebilmektedir. Tarih araştırmaları, bu karşılıklı değişimi gözler önüne sererken bugünkü eğitimin anlaşılmasına ve uzun erimli planlamalara katkı sunmaktadır. Ayrıca tarihsel incelemeler; sosyal, ekonomik ve politik süreçlerle ilişkisini belirginleştirerek eğitimin çok boyutluluğunu somutlaştırabilmektedir. Bu nedenle, eğitimin bugününün kapsamlı bir biçimde değerlendirilebilmesi açısından tarih araştırmaları önem taşımaktadır. Köklü bir geçmişe sahip olan Türkçe öğretim tarihine yönelik araştırmalar da Türkçe öğretiminin hem bugününün değerlendirilmesine hem de geleceğinin tartışılmasına zemin hazırlamaktadır.

Akademik bir araştırma alanı olarak Türkçe öğretim tarihi, Türkçenin kime veya hangi kitleye; ne zaman, nerede, nasıl ve hangi amaçla öğretildiğini; bu işin hangi doküman ve yöntemlerle yürütüldüğünü belirlemeyi amaçlamaktadır (Güzel, 2018, s. 13). Bu amaç doğrultusunda Türkçe öğretim tarihiyle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların belirli konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Alan yazınında Atatürk dönemindeki Türkçe öğretimini inceleyen (Çiftçi, 1993; Temizyürek, 1994; Demir, 1997), millî eğitim şuralarını değerlendiren (Kolaç, 2008), Türkçe öğretimi programlarını ele alan (Duman, 1992; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2016) çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bunların yanı sıra dönemin önemli eğitimcilerinin görüşlerini değerlendiren (Şenol, 1999; Maden, 2011; Şahbaz, 2011) ve ders kitaplarını inceleyen (Gülsevin, 1987; Aksoy ve Gürel, 2008) çalışmalar da mevcuttur. Alanda ayrıca okuma yazma öğretimi konularını da kapsayan birçok araştırma da yapılmıştır (Şahbaz, 2005; Şahbaz, 2008; Şahbaz ve Bağcı, 2008; Şahbaz, 2022). Görüldüğü üzere Türkçe öğretim tarihi; eğitim programları, millî eğitim şuraları, ders kitapları ve belli başlı eğitimcilerin görüşleri temel alınarak incelenmektedir. Bunların yanı sıra belli başlı olaylara ilişkin bilgi içeren gazeteler de Türkçe öğretiminin tarihinin aydınlatılmasında önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Dönemindeki önemli olay ve bilgilere yer veren gazeteler, tarihsel incelemelerin vazgeçilmez kaynakları arasındadır (Çiçek, 2022). Gazete arşivleri, birçok toplumsal konunun, üzerinden uzun yıllar geçse bile incelenebilir olmasını sağlamaktadır (Özyal, 2021, s. 193). İnsanın haber alma gereksinimine yanıt veren gazetelerde (Tokgöz, 2006) yer alan haberler, birçok toplumsal konunun yanı sıra Türkçe öğretimiyle ilgili de araştırmacılara önemli ipuçları sunmaktadır. Çünkü gazete haberlerinin izini sürmek, aynı zamanda Türkçe öğretiminin tarihsel yolculuğuna eşlik etmek anlamına gelmektedir.

Gazetelerde Türkçe öğretimiyle ilgili bütün olaylara değil, öncelikle “haber değeri” taşıyan olaylara yer verilmektedir. Bourdieu’nun dediği gibi habercilerin “gözlükleri” vardır ve bunlarla bazı şeyleri görürken bazılarını görmezler ve gördükleri şeyleri de belirli tarzda görürler (Bourdieu, 1997, s. 24). Başka bir deyişle gazetelerde Türkçe öğretimiyle ilgili her olaya değil, önem atfedilen olaylara yer verilir. Gazeteciler “önemli” gördükleri olaylara da belirli açılardan bakar ve bu olayları yeniden inşa eder. Türkçe öğretimiyle ilgili bir olay; olduğu gibi değil, dolaylanarak ve çerçevelenerek haberleştirilir. Bu nedenle gazetelerde yer alan Türkçe öğretimiyle ilgili haberleri tespit etmek, Türkçe öğretimiyle ilgili haber değeri taşıyan, eş deyişle o dönemin koşullarında gazeteciler için “önemli” olan olayları tespit etmek anlamına gelir.

Geçmişten günümüze ulusal gazetelerde Türkçe öğretimiyle ilgili çeşitli haberler yer almıştır. Ulusal gazetelerin yanı sıra yerel gazeteler de Türkçe öğretiminin tarihi açısından incelemeye değer kaynaklardır. Yıldız ve Ünal’a göre (2021, s. 224) yerel gazetelerin, faaliyet gösterdiği yerleşim birimlerinde olup bitenleri vatandaşlara aktarmak, güncel gelişmeleri ve yenilikleri duyurmak, halkın sorunlarının, taleplerinin ve şikâyetlerinin yerel yönetimlere iletilmesinde köprü görevi görmek ve sorunların çözümüne yönelik karar ve uygulamaların takipçisi olmak gibi görevleri bulunmaktadır. Genel olarak kentteki toplumsal olayları, yenilikleri, değişiklikleri, sorunları ve gelişmeleri haberleşiren yerel gazetelerde (Büyükbaykal, 2005, s. 83), Türkçe öğretimiyle ilgili haberler de yayımlanmaktadır. Bu kapsamda yerel gazeteler, ulusal gazetelere yansımaya ancak o bölge için önemli olabilen eğitimsel olayların da kaydedildiği bir depoya benzetilebilir. Bu yerel gazetelerden biri, 1918 yılında yayın hayatına başlayan ve günümüzde de yayın hayatını sürdüren Yeni Adana gazetesidir. Yeni Adana gazetesi, Adana tarihinde Türkçe öğretimiyle ilgili önemli olayların tespitine olanak sunan kaynaklardan biridir.

Türkiye’nin en eski yerel gazetesi olarak bilinen Yeni Adana gazetesi (Yıldız ve Ünal, 2021, s. 223), 21 Aralık 1918’de, Adana’nın Fransızlar tarafından işgal edilmesinin ardından, asıl mesleği öğretmenlik olan ve halkı işgale karşı direnişe geçmesi için örgütlemeyi düşünen Ahmet Remzi (Yüreğir) ile Yedek subay Yozgatlı Mehmet Avni (Doğan) Beyler tarafından 25 Aralık 1918’de kurulmuştur (Çelik, 2022, s. 1). Yeni Adana gazetesi, millî mücadeleye doğrudan destek vermiştir (İslam, 1995). Türkiye’nin bağımsızlık mücadelesinin yanında olan gazete, Kurtuluş Savaşı boyunca yayımlarıyla halk arasında millî mücadeleye olan inancın artmasını sağlamıştır (Yıldız ve Ünal, 2021, s. 225). Bugün de varlığını sürdüren Yeni Adana gazetesi, 1965 yılında Gazete Sahipleri Birliği Vakfı’nın düzenlediği “Dünya Basın Başarı Ödülü”nü, 1996 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti “Basın

Özgürlüğü Ödülü”nü ve 2015 yılında Çukurova Gazeteciler Cemiyeti “Özel Ödülü”nü kazanmıştır (Çelik, 2022, s. 3). Çağdaş ve demokratik bir toplum için gazetecilik yapma ilkesini savunan Yeni Adana gazetesinde toplumsal sorumluluk ve kamusal gazetecilik kavramları ön plana çıkmaktadır (Yıldız ve Ünal, 2021, s. 232). Yeni Adana gazetesi, günümüzde hem basılı hem de çevrim içi olarak (www.yeniadana.net) yayın hayatına devam etmektedir.

Gerek ulusal gerek de yerel ölçekte eğitimle ilgili birçok habere ev sahipliği yapan 105 yaşındaki Yeni Adana gazetesi, Adana tarihine olduğu kadar eğitim tarihine de ışık tutmaktadır. Bu nedenle Yeni Adana gazetesinde yayımlanmış haberlerin tespit edilmesi hem Türkçe öğretiminin tarihî gelişiminin anlaşılmasına hem de bu alanda yeni araştırmaların yapılmasına katkı sunabilir. Yeni Adana gazetesi ayrıca, geçmişteki Türkçe dersi ve Türkçe öğretmeni imgesinin belirginleştirilmesi açısından da incelemeye değerdir.

Bu çalışmanın amacı 1938-1955 yılları arasında Yeni Adana gazetesinde yayımlanmış Türkçe öğretimiyle ilgili haberleri belirlemek ve tematik olarak sınıflandırmaktır. Çalışmada 1938-1955 yılları arasında Türkçe öğretimindeki gelişmelere yerel bir gazete aracılığıyla mercek tutulmaktadır. Bir eğitim tarihi incelemesi niteliğindeki bu çalışma, günümüz Türkçe öğretiminin bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilebilmesine olanak sunmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nitel modeldeki bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmanın amacı doğrultusunda seçilen belgeleri sistematik bir biçimde ele alan bir yöntemdir (Güçlü, 2019, s. 167). Doküman analizinde, arşiv belgeleri dahil çeşitli yazılı kaynakların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi gerçekleştirilmektedir (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil ve Nas, 2021). Ulutaş (2017), arşiv belgelerinin doküman incelemesi için önemli bir kaynak olduğunun altını çizmektedir. Bu çalışmada Yeni Adana gazetesinde yayımlanmış Türkçe öğretimiyle ilgili haberler tespit edildiği için çalışmada doküman incelemesi yönteminin kullanılmasına karar verilmiştir.

İnceleme Nesnesi

Çalışmanın inceleme nesnesi, 1938-1955 yılları arasında yayımlanmış Yeni Adana gazetesidir. Türkiye’nin en eski yerel gazetesi olup hem Adana’nın hem de Türkiye’nin tarihinde özel bir yere sahip olduğu için bu çalışmada Yeni Adana gazetesinin incelenmesine karar verilmiştir.

Çalışmada gazetenin 1938-1955 yıllarındaki sayıları incelemeye dâhil edilmiştir. Arpaş Kuruca (2019), yüksek lisans tezinde 1927-1937 arasında Yeni Adana gazetesinde yayımlanmış eğitimle ilgili haberleri tespit etmiştir. Bu çalışmada da Arpaş Kuruca’nın yüksek lisans tezinde incelemediği 1938-1955 yılları arasındaki haberleri tespit etmek amaçlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Yeni Adana gazetesinin arşivine 19-20 Eylül 2022 tarihinde Çukurova Üniversitesi Kütüphanesinin www.library.cu.edu.tr/yeniadana genel ağ adresinden ve Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığından ulaşılmıştır. Veriler, 60 günlük bir süre içinde analiz edilmiştir.

Haberler, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi; bir veya birçok metnin sistematik olarak kavramsallaştırılıp çözümlenmesini kapsamaktadır (Kızıltepe, 2017). Bu çalışmada da haberleri tematik bir biçimde sınıflandırmak amaçlandığı için içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. Veriler, alan yazınından (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Kızıltepe, 2017; Güçlü, 2019) yola çıkılarak, aşağıda açıklanan üç adımda analiz edilmiştir.

1. Haberlerin Tespiti: Gazetede yer alan Türkçe öğretimiyle ilgili haberler tespit edilirken belli başlı anahtar kavramlardan yararlanılmıştır. Öncelikle “Türkçe dersi, Türk Dili dersi, Türkçe ders kitabı, Türkçe öğretimi, Türkçe öğretmeni, okuma becerisi, yazma becerisi, konuşma becerisi, dinleme becerisi, dil bilgisi öğretimi, kompozisyon öğretimi, şiir etkinliği, tiyatro etkinliği, münazara etkinliği” gibi kavramları içeren haberler tespit edilmiştir. Ardından bu haberlerin Türkçe öğretimiyle ilgili olup olmadığına karar verilmiştir. Türkçe öğretimiyle ilgili olduğu düşünülen haberlerin görüntüsü alınarak dosyalanmıştır.

2. Haberlerin Tematik Olarak Sınıflandırılması: Tespit edilen haberlerden birbirleriyle ilişkili olanlar, öncelikle farklı dosyalara yerleştirilmiştir. Ardından bu haberler tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda “Halka Türkçe Öğretimi”, “Okuma Eğitimi”, “Ders Kitapları”, “Sosyal Etkinlikler”, “Türkçe Öğretmenlerinin Özlük

Hakları” ve “Diğer Konular” olmak üzere altı tema belirlenmiştir. Temaların haberleri içerip içermediği araştırmacı tarafından denetlenmiştir.

3. Verilerin Sunumu ve Yorumlanması: Veriler tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Tablolarda haberin yayımlandığı tarih, haberin başlığı ve haberin içeriğine yer verilmiştir. Haber başlığında gazetede yer alan ifadeler olduğu gibi yer verilmiş, haberin içeriği ise kısaca özetlenmiştir. Haberler kronolojik olarak sıralanmıştır. Tabloların altında haberlerin Türkçe öğretim tarihi açısından önemine değinilmiş, daha sonra örnek olması bakımından belli başlı haberlerin görsellerine yer verilmiştir.

BULGU VE YORUMLAR

Halka Türkçe Öğretimiyle İlgili Haberler

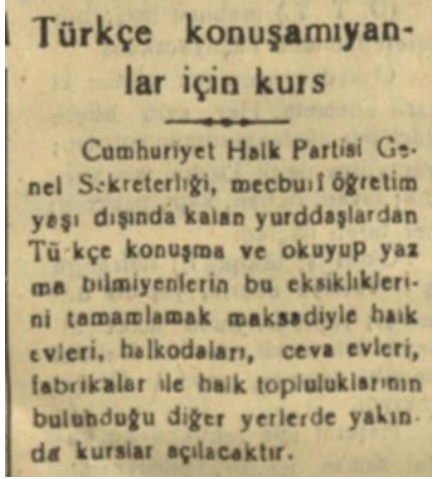
Yeni Adana gazetesinde Halka Türkçe öğretimini konu edinen on bir haber tespit edilmiştir. Bu haberler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Halka Türkçe Öğretimiyle İlgili Haberler

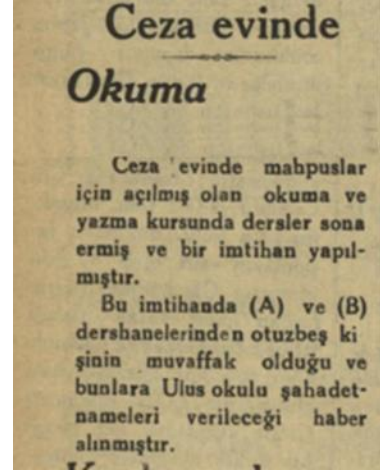
Kategori	Başlık	İçerik	Tarih
Halka Okuma Yazma Öğretimi	“Mardinde okuma yazma kursları”	Mardin Halkevi’nde okuma yazma kursları açılmıştır.	9 Ocak 1939
	“Samsun Halkevi faaliyeti”	Samsun Halkevi’nde okuma yazma kursları açılmıştır.	23 Kasım 1939
	“Muğlada okuma yazma kursları”	Muğla’da 8 adet Millet Mektebi açılmıştır.	24 Kasım 1939
	“Halk dershaneleri”	Adana Halkevi, Namık Kemal İlkokulu ve Beş Kânunsani İlkokulunda kadın ve erkeklerle yönelik okuma yazma kursları açılmıştır.	13 Ocak 1940
	“Malatya Mensucat Fabrikasında işçileri için alınan hayırlı kararlar”	Adana’da yer alan Malatya Mensucat Fabrikasında çalışan okuma yazma bilmeyen işçiler için bir mektep açılacaktır.	23 Mayıs 1946
	“C.H.P. Alidede ocağında okuma kursu açıldı”	CHP Alidede Ocağında bir okuma kursu açılmış ve 110 vatandaş bu kursa kaydolmuştur.	30 Nisan 1947
Cezaevindeki Vatandaşlara Okuma Yazma Öğretimi	“Ordu ceza evinde okuma ve yazma kursu açıldı”	Ordu Halkevi’nin cezaevinde açtığı okuma yazma kursu sona ermiş ve başarılı olanlara diploma ve ödülleri dağıtılmıştır.	24 Ağustos 1939
	“Ceza evinde okutulan 54 mahkûm tasdikname alacak”	Ulus Okulu Dershanesi tarafından cezaevindeki mahkûmlara okuma yazma öğretilmiştir. Mahkûmların sınavlarının yapılması için Cezaevi Müdürlüğü, Maarif Müdürlüğü’nden bir mümeyyiz talep etmiştir.	23 Mart 1940
	“Ceza evinde Okuma”	Cezaevinde okuma yazma kursu gören mahkûmlardan 35’i başarılı olmuş ve bu kişilere Ulus Okulu şahadetnamesi verilmiştir.	6 Nisan 1940
Türkçe Bilmeyen Vatandaşlara Türkçe Öğretimi	“Türkçe konuşamayanlar için kurs”	Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği zorunlu öğretim yaşı dışında bulunan ve Türkçe konuşma ve okuma yazma bilmeyen vatandaşlara yönelik kurs açacaktır.	15 Mart 1946
Örgün Eğitime Destek Kursları	“Halkevinde”	Adana Halkevi, ikmale kalan ortaokul ve lise öğrencileri için Türkçe dâhil çeşitli derslerden yaz aylarında kurslar açacaktır.	24 Haziran 1949

Yeni Adana gazetesinde, halka okuma yazma öğretimiyle ilgili çeşitli haberler yer almaktadır. Bu haberler, harf inkılabıyla birlikte gerçekleştirilen okuma yazma seferberliğinin uzun yıllar devam ettiğini göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Gazetede Halkevi ve Millet Mektepleri’nde yetişkinlere yönelik okuma yazma kursları haberleştirilmiştir. Ayrıca bir fabrikada okuma yazma bilmeyen işçiler için okul açılmasının planlandığı ve CHP’nin Adana’da, Alidede mahallesinde bir okuma yazma kursu açtığı bilgisine ulaşılmaktadır. Haberlerde cezaevinde bulunup okuma yazma bilmeyen vatandaşlar için çeşitli kurslar açıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Türkçe konuşma ve okuma yazma bilmeyen vatandaşlara yönelik CHP’nin bir kurs açmayı planladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Adana Halkevi’nde sınavlarda başarısız olan ortaokul ve lise öğrencileri için kurs açılmıştır.

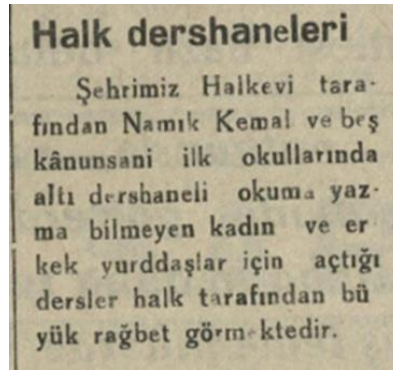
Halka Türkçe öğretimiyle ilgili bazı haberlerin görsellerine aşağıda yer verilmiştir.

Görsel 1. 15 Mart 1946 Tarihli Haber

Görsel 2. 6 Nisan 1940 Tarihli Haber

Görsel 3. 13 Ocak 1940 Tarihli Haber

Okuma Eğitimiyle İlgili Haberler

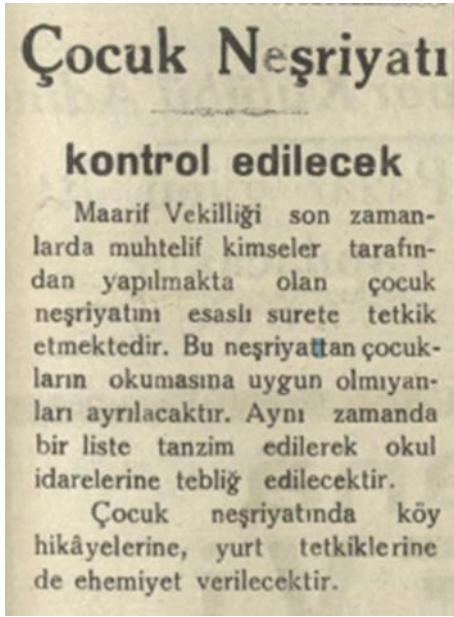
Yeni Adana gazetesinde okuma eğitimi kapsamında değerlendirilebilecek altı haber tespit edilmiştir. Bu haberler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okuma Eğitimiyle İlgili Haberler

Kategori	Başlık	İçerik	Tarih
Okul Kitaplığı	“Köy Eserleri”	Kültür Bakanlığı, köy mekteplerinin kütüphanelerini zenginleştirmek ve köy çocuklarını okumaya alıştırmak için “köy eserleri” adında kitap seti hazırlamaktadır. Bunun için bir komisyon oluşturulmuştur.	15 Ağustos 1938
	“Köy okullarına talebe kütüphanesi açılıyor”	Ceyhan Kaymakamlığı, dört köy okulunda öğrenci kütüphanesi açılmasına karar vermiştir.	25 Eylül 1940
	“Köy okullarında öğretmenlere mahsus kütüphane”	Adana’nın Ceyhan ilçesindeki bütün köy okullarında öğretmen kitap sarayının kurulmasına karar verilmiştir.	25 Eylül 1940
	“Halkevi köylere kitap dolu kütüphane hediye etti”	Halkevi, sekiz kadar kütüphaneyi köy okullarına bağışlamıştır.	17 Şubat 1941

Okutulması Uygun Olmayan Çocuk Kitapları	“Çocuk Neşriyatı kontrol edilecek”	Maarif Vekilliği, çocukların okuması uygun olmayan kitapları belirleyecek ve bu kapsamda bir liste düzenleyerek okullara gönderecektir.	15 Mart 1941
Okuma Saati	“Gazipaşada ilk öğretim toplantısı”	Mart ayından itibaren Gazipaşa İlkokulunda her gün altı ders yapılacak ve öğleden sonraki derslerden biri okuma etkinliğine ayrılacaktır. Bu girişimden olumlu sonuç alınması hâlinde etkinlik, ilçedeki bütün okullarda uygulanacaktır.	22 Ocak 1948

Okul ve sınıf kitaplığı oluşturma, geçmişten günümüze eğitim sistemimizde üzerinde önemle durulan konular arasında olmuştur. Yeni Adana gazetesinde okul kitaplığının oluşturulmasıyla ilgili haberlerin yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte yine dönem dönem gündeme gelen, okutulması uygun olmayan çocuk kitaplarıyla ilgili de gazetede bir haber yer almaktadır. Ayrıca Adana’da ders saatlerinden birinin okuma etkinliğine ayrılması da gazetede haberleştirilmiştir. Bu haberler, okuma eğitimine verilen önemin bir yansıması olarak yorumlanabilir. Okuma eğitimiyle ilgili bazı haberlerin görsellerine aşağıda yer verilmiştir.

Görsel 4. 15 Mart 1941 Tarihli Haber

Görsel 5. 15 Ağustos 1938 Tarihli Haber

Ders Kitaplarıyla İlgili Haberler

Yeni Adana gazetesinde ders kitapları kapsamında değerlendirilebilecek dört haber tespit edilmiştir. Bu haberler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ders Kitaplarıyla İlgili Haberler

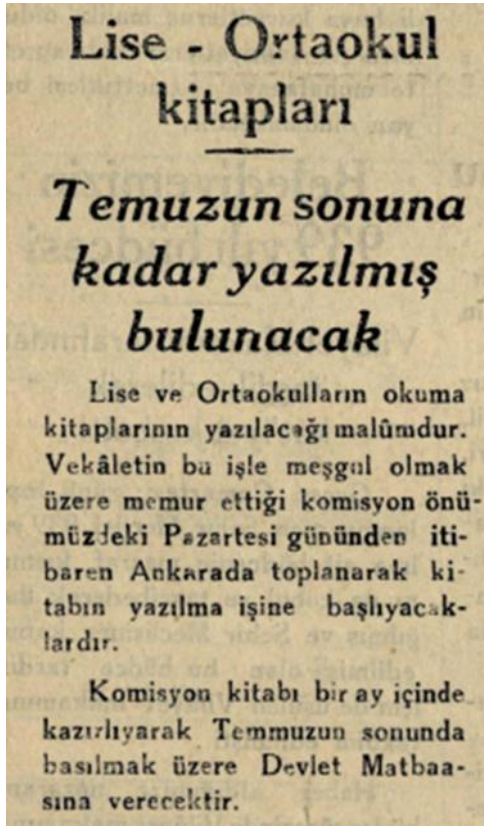
Kategori	Başlık	İçerik	Tarih
Gramer Kitabı	“Reisicumhur İnönü Ankara Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesini Ziyaret Ederek Bütün Derslerle Alâkadar Oldular”	Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Ankara Üniversitesi ziyaretinde bir Türkçe dil bilgisi kitabının yazılmasının çok gerekli olduğunu belirtmiştir.	14 Kasım 1940
	“Maarif Vekâletinin Türk grameri için çalışmaları”	Okullardaki gramer derslerinin mazbut bir hâle gelmesini isteyen Maarif Vekilliği, dağınık şekilde verilen gramer derslerini bir esasa bağlamak için “Ana Hatlarıyla Türk Grameri” adıyla bir deneme	22 Kasım 1940

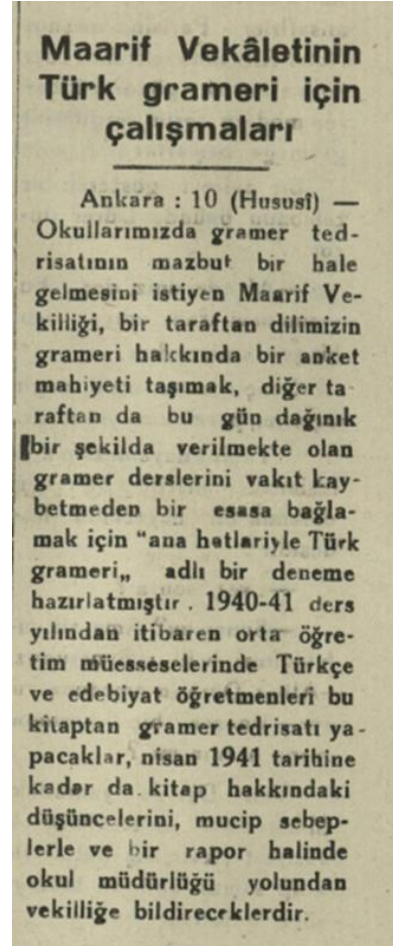
		yayımlamıştır. 1940-1941 eğitim öğretim yılından itibaren Türkçe ve edebiyat öğretmenleri bu kitaptan ders anlatacaktır. Öğretmenler, kitap hakkındaki düşüncelerini 1941 Nisan ayına kadar Maarif Vekilliğine bildirecektir.	
Okuma Kitabı	“Lise-Ortaokul kitapları”	Lise ve ortaokullardaki okuma kitaplarının yazılması için Maarif Vekilliği bir komisyon oluşturmuştur. Kitap bir ay içinde hazırlanacak ve Temmuz ayının sonunda basılmak üzere Devlet Matbaasına gönderecektir.	30 Haziran 1939
	“Okulların kitap vaziyeti”	İlkokullarda okutulacak yeni okuma kitapları, bir yarışmanın sonunda basılacaktır.	28 Ağustos 1939

1940 yılında okullarda yararlanılabilecek bir Türkçe dil bilgisi kitabının yazımının önemli bir gündem maddesi olduğu görülmektedir. Haberlerden 1940-1941 eğitim öğretim yılında Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin, Tahsin Banguoğlu'nun yazdığı “Ana Hatlarıyla Türk Grameri” adlı kitaptan yararlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla geçmişte Türkçe öğretiminde dil bilgisini merkezî bir yeri olduğu görülmektedir. Bununla birlikte gazetede ilkökul, ortaokul ve liselerdeki okuma kitaplarıyla ilgili de haberler yer almaktadır. İlkokullarda okutulacak okuma kitabının yarışma sonucunda belirlenmesi ise dikkate değerdir.

Ders kitaplarıyla ilgili bazı haberlerin görseline aşağıda yer verilmiştir.

Görsel 6. 30 Haziran 1939 Tarihli Haber

Görsel 7. 22 Kasım 1940 Tarihli Haber

Sosyal Etkinliklerle İlgili Haberler

Yeni Adana gazetesinde Türkçe öğretimiyle ilgili sosyal etkinlikler kapsamında değerlendirilebilecek yirmi iki haber tespit edilmiştir. Bu haberler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Etkinliklerle İlgili Haberler

Kategori	Başlık	İçerik	Tarih
Öğretmenlerin Katıldığı Sosyal Etkinlikler	“Hars komitesi çalışmaları”	Adana'nın çeşitli okullarında çalışan Türkçe öğretmenleri Türk dilinin yayılmasına amaçlayan Hars Komitesi'nde görev almıştır.	7 Ocak 1939
	“Hars komitesi Faaliyetinden”	Hars Komitesi üyesi Türkçe Öğretmeni Vehbi Eviçin, Akkapu mahallesinde bir konuşma yapmıştır. Haberde bu konuşmaya yer verilmiştir.	17 Ocak 1939
	“Hars gecesi”	Adana Kız Enstitüsü salonunda hars gecesi yapılmıştır. Türkçe Öğretmeni Vehbi Eviçin, bu gecede Türk Dili üzerine bir konuşma yapmıştır.	23 Ocak 1939
	“Hars komitesi faaliyetleri”	Tecim Okulu ve Kız Enstitüsü Türkçe öğretmeni Vehbi Eviçin, Hars Komitesi faaliyetleri kapsamında bir konuşma yapmıştır. Haberde bu konuşmaya yer verilmiştir.	25 Ocak 1939
	“Ziya Paşayı dün andık”	Ziya Paşa'nın ölümünün 69. yılında, merhumun mezarı başında bir tören yapılmış, İkinci Ortaokul Türkçe Öğretmeni Cengiz Turhan bu törende Ziya Paşa'nın hayatı ve eserlerini anlatmıştır.	18 Mayıs 1948
	“Ticaret Lisesinde Fatih Günü”	Adana Ticaret Lisesi Türkçe Öğretmeni Ali Özerler, İstanbul'un fethi ve Fatih'in şahsiyeti hakkında bir konuşma yapmıştır.	30 Mayıs 1953
Türkçe Öğretmenlerinin Yazdığı Kitaplar	“İki Münakkit Şair ve İki Şaheser”	Adana Ticaret Mektebi Kız Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Vehbi Evinç “İki Münakkit Şair ve İki Şaheser” adlı bir kitap yazmıştır.	26 Nisan 1940
	“İki Güzel Eserden”	Adana Kız Ortaokul Türkçe Öğretmeni Ziya Terman'ın “Gürültülü Şehir” adlı bir kitap yazmıştır.	7 Mayıs 1948
Öğrencilerin Gerçekleştirdiği Sosyal Etkinlikler	“Talebeler arasında hitabet müsabakası”	Halkevinde ortaokul öğrencileri arasında bir hitabet yarışması yapılacaktır.	14 Nisan 1944
	“Gölköy Enstitüsü talebeleri bugün müsamere veriyor”	Adana'da bulunan Kastamonu Gölköy Enstitüsü öğrencileri, Halkevinde bir müsamere verecektir. Müsamereye giriş serbesttir.	25 Kasım 1944
	“33 kişilik bir talebe gurubu şehrimizde”	Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü öğrencileri, Türkçe Öğretmeni Nazif Balcı nezaretinde Adana'yı gezmektedir.	22 Haziran 1945
	“Kız lisesi ve Kız enstitüsü arasında münazara”	Pazartesi günü saat 16.45'te, Ünal Sineması'nda Adana Kız Lisesi ile Adana Kız Enstitüsü arasında bir münazara yapılacaktır.	16 Nisan 1949
	“Dün Kız Lisesi ile Kız Enstitüsü arasında bir münazara yapıldı”	“Bugünkü ulusal kalkınışımızda lise kültürü mü, enstitü kültürü mü daha önemlidir?” sorusu kapsamında düzenlenen münazarayı 137 puan alarak Adana Kız Enstitüsü kazanmıştır. Adana Kız Lisesi münazarada 132 puan kazanmıştır.	19 Nisan 1949
	“Türk kızlarının Kore'deki kahramanlarımıza hediyesi”	İsmet İnönü Kız Enstitüsü öğrencileri, Türkçe Öğretmeni Düriye Akbay'ın önderliğinde Kore'deki Türk askerlerine Türk bayrağı göndermiştir.	19 Aralık 1950
	“Kız Enstitüsünde yapılan münazara”	İsmet İnönü Kız Sanat Enstitüsünde bir fıkra yarışması ve “Enstitüye ilkokulu mu, yoksa ortaokulu mu bitirdikten sonra girmeli?” konulu bir münazara düzenlenmiştir.	4 Mart 1953
	“ANTAKYA'DA Zevkli bir münazara yapıldı”	Antakya'da saat 16.00'da, Gündüz Sineması'nda Kız Enstitüsü öğrencileri ile Ortaokul kız öğrencileri arasında “Kadın üniversiteye mi devam etmelidir, ev hanımı mı olmalıdır?” konusunda bir münazara tertip edilmiştir. Münazarayı “Kadın ev hanımı olmalıdır.” tezini savunan Kız Enstitüsü öğrencileri kazanmıştır. Münazarayı Vali, Vali yardımcısı, Belediye Başkanı ve Maarif Müdürü de izlemiştir.	1 Mayıs 1953
	“Köy Okulunda iki münazara”	Niğde iline bağlı Kireli köyündeki ilkokulda iki ayrı münazara yapılmıştır. “Köyde evlenme düğünle mi olmalıdır, düğünsüz mü olmalıdır?” konusundaki münazarada “Düğünsüz olmalıdır.” tezini savunan öğrenciler münazarayı kazanmıştır. “Köyde kız, başlıkla satılmalı mıdır, satılmamalı mıdır?” konusundaki münazarayı “Satılmamalıdır.” tezini savunanlar kazanmıştır.	19 Mayıs 1953
	“Kız ve erkek Lisesinin Şiir Müsabakası”	Öğretmenler Birliği Sinema Salonunda Adana Kız Lisesi ile Erkek Lisesi öğrencileri arasında şiir okuma yarışması düzenlenmiştir. Yarışmayı Erkek Lisesi kazanmıştır.	18 Şubat 1954
	“Şiir okuma yarışması”	Öğretmenler Derneği tarafından bir şiir okuma yarışması düzenlenecektir. Okunacak şiirler, son dönem şairlerinden seçilecektir.	5 Mart 1964
	“Şiir okuma yarışması”	Öğretmenler Derneğinin tertip ettiği şiir okuma yarışması gerçekleştirilmiştir. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Deniz Feneri şiirini okuyan Özer Tan birinci olmuştur.	9 Mart 1954
	“Öğrenci temsili”	Adana Kız Lisesi öğrencileri ile Adana Ticaret Lisesi öğrencileri Shakespeare'in “Bir Yaz Gecesi Rüyası” adlı oyunu sergilemek için hazırlanmaktadır.	9 Mart 1954

	“Başarılı Temsil”	Adana Kız Lisesi öğrencileri ile Adana Ticaret Lisesi öğrencileri Shakespeare’in “Bir Yaz Gecesi Rüyası” adlı oyunu Eski Halkevi Sinema Salonu’nda sergilemiştir.	15 Mart 1954
--	-------------------	---	--------------

Tablo 4’teki haberler 1938-1955 arasında Türkçe öğretmenlerinin ders dışındaki rollerini göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Haberlerden anlaşıldığı üzere Türkçe öğretmenleri kentteki sosyal etkinliklere katılan, bu etkinliklerde halka hitap eden kişilerdir. Dolayısıyla Türkçe öğretmenliğinde etkili hitabetin önemli bir beceri olduğu söylenebilir. Ayrıca Türkçe öğretmenlerinin yazdıkları kitaplar da haberleştirilerek kentin gündemini oluşturmaktadır. Buradaki haberler geçmişten günümüze değişen Türkçe öğretmeni imgesinin tartışılmasını özendirir.

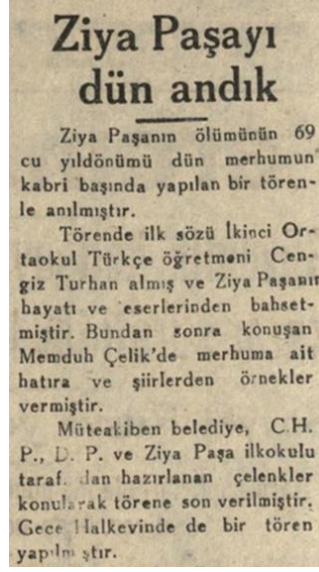
Türkçe dersleri, şiir dinletisi, oratoryo, tiyatro gibi çeşitli sosyal etkinliklerin gerçekleştirildiği bir derstir. Yeni Adana gazetesindeki haberler, Türkçe derslerinin geçmişte de sosyal etkinliklerle iç içe olduğunu göstermektedir. Öğrenciler arasında gerçekleştirilen hitabet ve şiir okuma yarışmalarının yanı sıra tiyatro gösterileri Yeni Adana gazetesinde haberleştirilmiştir. Ayrıca çeşitli konularda gerçekleştirilen münazaraların da haber değeri taşıdığı anlaşılmaktadır. Sosyal etkinliklerle ilgili bazı haberlerin görsellerine aşağıda yer verilmiştir.

Görsel 8. 19 Nisan 1949 Tarihli Haber

Görsel 9. 18 Şubat 1854 Tarihli Haber

Görsel 10. 18 Mayıs 1948 Tarihli Haber

Türkçe Öğretmenlerinin Özlük Hakları ile İlgili Haberler

Yeni Adana gazetesinde Türkçe öğretmenlerinin özlük hakları kapsamında değerlendirilebilecek otuz beş haber tespit edilmiştir. Bu haberler Tablo 5'te gösterilmiştir.

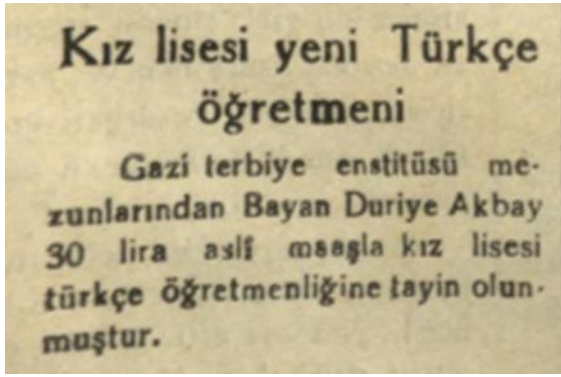
Tablo 5. Türkçe Öğretmenleriyle İlgili Haberler

atategori	Başlık	İçerik	Tarih
Tayin ve Terfiler	“Bir tayin”	Adana Birinci Ortaokulu Türkçe Öğretmeni İsmail Güner, Ani Mektep müdür yardımcılığına atanmıştır.	20 Şubat 1939
	“Maarifte bazı yeni tayinler”	İzmir Ortaokulu Türkçe Öğretmeni Hanife Okay, Adana Kız Lisesine atanmıştır.	25 Ocak 1943
	“Maarif kadrosunda”	Adana Kız Lisesi Türkçe Öğretmeni Süeda Okyay, Bornova Ortaokuluna atanmıştır.	3 Şubat 1943
	“Öğretmenler arasında yeni tayinler”	Adana İkinci Ortaokulu Türkçe öğretmeni İbrahim Bilgen, 60 liraya terfi etmiştir.	13 Eylül 1944
	“Öğretmenler arasında tayin ve nakiller”	Adana Kız Lisesi Türkçe Öğretmeni Cemile Aytaç, Ankara İkinci Ortaokula atanmıştır.	2 Şubat 1945
	“Kız lisesi yeni Türkçe öğretmeni”	Gazi Terbiye Enstitüsü Mezunu Duriye Akbay, Adana Kız Lisesine Türkçe öğretmeni olarak atanmıştır.	3 Nisan 1945
	“Terfi eden öğretmenlerimiz”	Adana Kız Lisesi Türkçe Öğretmeni Naciye Bacınak ile Ortaokul Türkçe Öğretmenleri İsmail Güner, Sait Toraman ve Cengiz Turhan’ın maaşları 35 liraya yükseltilmiştir.	24 Temmuz 1945
	“Terfi ve tayinler”	Adana Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Kâzım Eke’nin maaşı 35 liraya yükseltilmiştir.	29 Ağustos 1945
	“Tayinler”	Türkçe Öğretmenlik Yeterlik Belgesi Okulu mezunu Neriman İlkan, Adana İkinci Ortaokuluna Stajyer Türkçe Öğretmeni olarak atanmıştır.	26 Şubat 1946
	“Tayinler ve terfiler”	Adana İkinci Ortaokulu Türkçe Öğretmeni Hadi Arca, kıdem süresi dolduğu için 40 lira maaşa terfi etmiştir.	5 Haziran 1946
	“Millî Eğitimde Tayin”	Adana Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Kâzım Eke, Kilis Ortaokuluna Türkçe öğretmeni ve müdür olarak atanmıştır.	9 Temmuz 1946
	“Terfiler”	Adana Erkek Lisesi Türkçe Öğretmeni Zühtü Güleç, kıdem süresini doldurduğu için 40 lira maaşa terfi etmiştir.	10 Temmuz 1946
	“Millî Eğitimde”	Adana Kız Lisesi Türkçe Öğretmeni Dürriye Akbay, kıdem süresi dolduğu için bir üst dereceye terfi etmiştir.	15 Temmuz 1946
	“Millî Eğitimde”	Adana Kız Lisesi Türkçe Öğretmeni Dürriye Akbay’ın maaşı 35 liraya terfi etmiştir.	17 Temmuz 1946
	“Millî Eğitimde”	Bahçe Düziçi Köy Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Halil Rafet Tanışık, Urfa Erkek Sanat Ortaokuluna atanmıştır.	22 Temmuz 1946
	“Millî Eğitimde”	Adana Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Suphi Babaoğlu, 40 lira aslı maaşa terfi etmiştir.	23 Temmuz 1946
	“Millî Eğitimde”	Adana Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Suphi Babaoğlu, 40 lira maaşa terfi etmiştir.	25 Temmuz 1946
	“Millî Eğitimde kadro içine alınan öğretmenler”	İkinci Ortaokul Türkçe Öğretmeni Hadi Arca, kendi okulunda kadro içine alınmıştır.	2 Ağustos 1946
	“Tayinler”	Adana Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Kâzım Eke, Kilis Ortaokuluna Türkçe öğretmeni ve müdür olarak atanmıştır.	24 Ağustos 1946
	“Terfiler, tayinler”	Adana İsmet İnönü Kız Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Memduha Kutkan, 40 lira maaşa terfi etmiştir.	16 Eylül 1946
	“Nakiller ve tayinler”	Adana İsmet İnönü Kız Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Memduha Kutkan, İzmir Cumhuriyet Kız Enstitüsüne atanmıştır.	28 Eylül 1946
	“Tayin, nakil ve izinler”	Adana Kız Lisesi Türkçe Öğretmeni Naciye Bacınak, Eyüp Ortaokuluna atanmıştır.	7 Ekim 1946
	“Tayinler, terfiler”	İkinci Ortaokul Türkçe Öğretmeni Hadi Arca, 40 lira maaşla aynı okulda müdür yardımcılığına atanmıştır.	9 Aralık 1946
	“Tayin, nakil ve terfiler”	Adana Ortaokulu Müdürü Talat Güvenç, Kayseri Lisesi Türkçe öğretmenliğine atanmıştır.	4 Ekim 1948
	“Tayin ve nakiller”	Adana İsmet İnönü Kız Enstitüsü Türkçe Öğretmeni Macide Beylem, Tokat Kız Enstitüsüne atanmıştır.	5 Ekim 1948
	“Millî Eğitimde tayinler”	İstanbul Çağaloğlu Kız Ortaokul Müdürü ve Türkçe Öğretmeni Hayrunnisa Yazıcıoğlu, Adana Kız Öğretmen Okulu müdür ve Türkçe öğretmenliğine atanmıştır.	10 Kasım 1948
	“Millî Eğitimde tayin ve terfiler”	Stajyer Ulviye Arıkan, Adana Kız Lisesi Türkçe öğretmenliğine atanmıştır.	13 Aralık 1948
	“Millî Eğitimde tayinler”	Adana Kız Öğretmen Okulu Meslek Dersleri Öğretmeni Zeki Dörtok, Kozan Ortaokulu Müdür ve Türkçe öğretmenliğine atanmıştır.	21 Eylül 1949
	“Tayinler-Terfiler”	Osmaniye Ortaokulu Türkçe Öğretmeni Arif Hikmet Tanyu, bir derece üst maaşa terfi etmiştir.	4 Nisan 1951
	“Tayinler”	İstiklal Ortaokulu Türkçe Öğretmeni Neriman Gürkan, Eskişehir Lisesi’ne atanmıştır.	28 Şubat 1852
“Ceyhan’da öğretmen derdi”	Ceyhan Ortaokuluna bir Türkçe öğretmeni atanmış ve okulun öğretmen kadrosu nispeten takviye edilmiştir.	29 Kasım 1955	

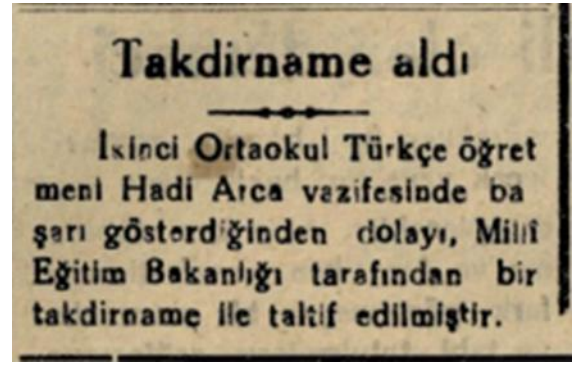
Ödüller	“Takdirname aldı”	Adana İkinci Ortaokul Türkçe Öğretmeni Hadi Arca, görevinde gösterdiği başarı nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından takdimame ile ödüllendirilmiştir.	23 Eylül 1946
Soruşturmalar ve Cezalar	“Tarsus Ortaokulundaki tahkikat”	Tarsus Ortaokulu Türkçe Öğretmenine öğrencilere şiddet uyguladığı gerekçesiyle soruşturma açılmıştır.	17 Mayıs 1946
	“Bir Komünist öğretmen tutuldu”	İstanbul Gaziosmanpaşa Ortaokulu Türkçe Öğretmeni, komünistlik propagandası yaparken suçüstü yakalanmıştır.	23 Nisan 1949
	“Millî Eğitim Bakanlığı teşkilâtında tasfiye”	Amasya Ortaokulu Türkçe Öğretmeni bakanlık emrine alınmıştır.	9 Eylül 1950

Tablo 5’ten anlaşılacağı üzere genelde öğretmenlerle, özelde de Türkçe öğretmenleriyle ilgili tayin, terfi, ödül, soruşturma ve cezalar haberleştirilmiştir. Bu haberler, geçmişte öğretmenliğin ve Türkçe öğretmenliğinin toplumsal değerini göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

Türkçe öğretmenleriyle ilgili bazı haberlerin görsellerine aşağıda yer verilmiştir.

Görsel 12. 3 Nisan 1945 Tarihli Haber

Görsel 13. 23 Eylül 1946 Tarihli Haber

Diğer Konular

Yukarıdaki beş tema dışında kalan on üç haber, “Diğer Konular” başlığı altında toplanmıştır. Bu haberler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Diğer Konularla İlgili Haberler

Kategori	Başlık	İçerik	Tarih
Türkçe Öğretmeni Yetiştirme	“Orta mekteplere alınacak hocalar”	İlkokul öğretmenleri, ortaokul öğretmenliği sınavlarına girmiştir. Sınavda A derecesi alan öğretmenler doğrudan ortaokul öğretmeni olacaktır. B derecesi alan öğretmenler “Gazi Terbiye Enstitüsü”nde bir sene öğrenci olarak okuyacaktır. Şimdiye kadar yapılan sınavlarda en çok “Türkçe” branşının seçildiği görülmüştür.	2 Ağustos 1938
	“Orta mektep”	Ortaokul öğretmeni olmak için 664 lise mezunu müracaat etmiştir. Müracaatlarının tamamına yakını Türkçe, lisan ve tarih-coğrafya öğretmenliği için yapılmıştır.	6 Ağustos 1938
Türkçe Ders Saatleri	“Lise ve orta okullarda Ders saatlerinde değişmeler yapıldı”	Türkçe dersleri birinci sınıflarda beş saatten altı saate çıkarılmıştır.	10 Ekim 1938
Türkçe Sınavları	“Orta okullarda imtihan işleri”	Maarif Vekâletinin okullara göndereceği tebligata göre Ortaokul son sınıf öğrencisi her dersten kanaat notu aldıktan sonra Türkçe, tabiat ve riyaziye derslerinden eleme sınavına girecektir. Eleme sınavlarının sorularını Vekâlet gönderecektir.	26 Nisan 1940
	“Orta okullarda eleme imtihanları başlıyor”	28 Haziran’da ortaokul öğrencileri Türkçe, tabiat bilgileri ve matematik derslerinden eleme sınavına girecektir.	27 Mayıs 1940
	“Orta okul imtihanı”	Devlet ortaokul eleme imtihanı 1944 devrelerinde de Türkçe, matematik ve tabiat bilgisi derslerinden yapılacaktır.	1 Şubat 1944
	“Ders Kesimi”	Ortaokullar 1 Haziran’da Türkçeden eleme sınavına girecektir.	16 Mayıs 1945
	“Okulların imtihan günleri tesbit edildi”	Lise ve ortaokullara alınacak parasız yatılı öğrencilerin Türkçe edebiyat sınavları 1 Eylül’de yapılacaktır.	20 Temmuz 1945
	“Bu seneki Lise yazılı imtihanları”	MEB, devlet lise yazılı imtihanlarının Türkçe, tarih ve matematik derslerinden yapılmasına karar vermiştir.	31 Ocak 1953
	“O. öğretime ait imtihan günleri”	Lise ve muadili okullarda edebiyat şubesinde Türkçe-kompozisyon sınavı yapılacaktır.	11 Mayıs 1955
	“Parasız yatılı öğrencilerin imtihan günleri belli oldu”	Lise ve ortaokullara parasız yatılı girmek isteyen öğrenciler 6 Temmuz’da Türkçeden sınava girecektir.	8 Haziran 1955
“Orta öğretimde”	Lisede yer alan Türkçe kompozisyon, ortaokulda yer alan Türkçe sınavlarının hangi tarihlerde yapılacağı bildirilmiştir.	23 Haziran 1955	
Lise Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı	“Maarif Vekili dün ağır tenkitlere maruz kaldı”	Vasfi Mahir Kocatürk lise Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programını eleştirmiş, Maarif Vekili Tevfik İleri eleştirilere cevap vermiştir.	20 Ocak 1953

Yeni Adana gazetesinde Türkçe öğretmeni yetiştirme süreciyle ilgili çeşitli haberler yer almıştır. Bu haberlerden Türkçe öğretmenliğinin öncelikli olarak tercih edilen bir meslek olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra gazetede Türkçe ders saatleri ve Türkçe sınavları ile ilgili de haberler yer almıştır. Ayrıca Lise Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik eleştiriler ve bakanın bu eleştirilere verdiği cevap da haberleştirilmiştir. Bu kapsamdaki bazı haberlerin görsellerine aşağıda yer verilmiştir.

Görsel 14. 6 Ağustos 1938 Tarihli Haber

Görsel 15. 20 Ocak 1953 Tarihli Haber

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, 1938-1955 yılları arasında Yeni Adana gazetesinde yayımlanan Türkçe öğretimiyle ilgili haberler tespit edilmiş ve tematik olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada halka Türkçe öğretimi, okuma eğitimi, ders kitapları, sosyal etkinlikler, Türkçe öğretmenlerinin özlük hakları ve diğer konularla ilgili doksan bir haber tespit edilmiş ve yorumlanmıştır. Söz konusu haberler, Türkçe öğretiminin tarihiyle ilgili belli başlı bilgileri içerdiği gibi dönemin Türkçe dersi ve Türkçe öğretmeni imgesi hakkında da araştırmacılara çeşitli ipuçları sunmaktadır.

Çalışmanın sonuçları, alan yazınındaki bazı çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Arpaş Kuruca (2019), 1927-1937 yılları arasında Yeni Adana gazetesinde Halkevlerinin çalışmalarının haberleştirildiğini tespit etmiştir. Bu makalede de Yeni Adana gazetesinin Halkevlerinde gerçekleştirilen okuma yazma kurslarını haberleştirdiği belirlenmiştir. Bu sonuç ayrıca, Halkevlerinin halka okuma yazma öğretiminde rol üstlendiğini belirten kimi çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Eser, 2015; Pınar ve Özduygün, 2016; Erdoğan, 2017; Özcan ve Köçer, 2018; Akış, 2020). Bu makalede, alan yazınındaki bulgulardan farklı olarak cezaevlerindeki vatandaşlara da okuma yazma kursu verildiği tespit edilmiştir. Alan yazınında cezaevindeki vatandaşlara yönelik okuma yazma kurslarına ilişkin herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Haberlerde Türkçe öğretmenlerinin Adana'daki sosyal etkinliklere katılıp konuşma yaptıkları görülmektedir. Bu sonuç, geçmişte Türkçe öğretmenlerinin yaşadıkları bölgedeki kültür ve sanat etkinliklerinde etkin rol aldıklarını göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Bu araştırmanın sonuçları, geçmişten günümüze Türkçe öğretmeni imgesindeki değişimin tartışılması için önemli bir dayanak oluşturabilir. Şiir ve hitabet yarışmaları ile münazaraların haberleştirilmesi de basının Türkçe derslerine verdiği önemin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Münazaralar Türkçe öğretimi tarihinde özel bir yere sahiptir. Yeni Adana gazetesindeki haberlerden münazaraların o dönemde dikkat çektiği, vali ve belediye başkanı gibi kentin yönetiminde söz sahibi kişilerin bu münazaraları takip ettiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın sonuçları, Türkçe derslerinde münazara tekniğini kullanmanın bilişsel, duyuşsal ve toplumsal sonuçlarını tartışmayı özendirilmektedir.

Bu çalışmada Yeni Adana gazetesinin 1938-1955 yılları arasında yayımlanan haberleri incelenmiştir. Tarihsel sürekliliğin izlenebilmesi için araştırmacıların 1955'ten sonraki haberleri de incelemesi önerilmektedir. Ayrıca bu çalışmada yerel bir gazete incelenmiştir. Ulusal basında da Türkçe öğretimiyle ilgili haberler yer almaktadır ve bu

haberler de tespit edilip incelenebilir. Bunların yanı sıra belirli bir kentte veya belirli bölgelerde (örneğin köylerde) uzun süre çalışmış ve emekli olmuş, alanında iz bırakmış Türkçe öğretmenleriyle sözlü tarih araştırmaları da yapılabilir. Arşiv ve sözlü tarih araştırmaları, Türkçe öğretiminde çözüm bulunan ve bulunamayan sorunların tespiti açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Akış, O. (2020). Halka Türkçe öğretmede halkevlerinin rolü: Muş, Bitlis, Bingöl örneği. *Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi*, 3(2),199-224.
- Aksoy, T. ve Gürel, Z. (2008). Türkçe ilk alfabe kitabı Nuhbetü'l-Etfal'de Türkçe öğretim metodu ve günümüzdeki bazı uygulamalar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 19-29. <https://doi.org/10.11616/AbantSbe.217>
- Arpaş Kuruca, E. (2019). *Yeni Adana gazetesinin Adana (Seyhan) vilayetindeki sosyal, kültürel ve ekonomik konuları ele alması 1927-1937* [Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi].
- Bourdieu, P (1997). *Televizyon üzerine* (T. Ilgaz, Çev.). YKY.
- Büyükbaykal, G. N. (2005). Türkiye'deki yerel basının işlevi ve önemi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 23, 83-88.
- Çelik, K. (2022). *Yeni Adana gazetesi*. 04/12/2022 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/yeni-adana-gazetesi/?pdf=3264> adresinden erişilmiştir.
- Çiçek, R. (2022). Yerel tarih araştırmalarında kaynak olarak basının kullanılması: Trabzon çalışmaları örneği (A. Bedir, B. Soykan, ve U. C. D. İmamoğlu, Ed.). *Uluslararası Prof. Dr. Halil İnalıcık Tarih ve Tarihçilik Sempozyumu Bildiriler İkinci Cilt* içinde (s. 591-626). Türk Tarih Kurumu.
- Çiftçi, M. (1993). *Atatürk döneminde Türkçenin eğitimi ve öğretimi (1923-1938 / İlkokul)* [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Demir, C. (1997). *Atatürk döneminde bir ve tam devreli liselerde (Ortaokul ve Liselerde) Türk dili ve edebiyatı eğitimi ve öğretimi* [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Duman, A. (1992). *1923-1957 yılları arasında ortaokul ve liseler için hazırlanan Türkçe, Türk dili ve edebiyatı programları üzerine bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Erdoğan, C. (2017). *Adana Halkevi (1933-1951)* [Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacıbektas Veli Üniversitesi].
- Eser, G. (2015). Cumhuriyet döneminde Türkçenin eğitimi ve öğretimi: Urfa Halkevi örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES2015, 1176-1184.
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri teknik-yaklaşım-uygulama*. Nika Yayınevi.
- Gülsevin, G. (1987). 1709 tarihli Türkçe-manzum bir sıbyan mektebi ders kitabı. *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 55-87.
- Güzel, A. (2018). Giriş/Türkçe öğretim tarihi üzerine (Ed. A. Güzel). *Türkçenin eğitim öğretim tarihi araştırmaları* içinde (s. 13-22). Akçağ.
- İslam, İ. (1995). *Millî mücadelede Yeni Adana gazetesi* [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi].

- Kızıltepe, Z. (2017). İçerik analizi (Ed. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* içinde (s. 253-266). Anı Yayıncılık.
- Kolaç, E. (2008). Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı eğitimi-öğretimi çerçevesinde milli eğitim şuralarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (5), 416-440.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2016). Cumhuriyet dönemi ortaokul Türkçe dersi öğretim programlarının söz varlığının geliştirilmesi açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 45, 115-14. <https://doi.org/10.16916/aded.90932>
- Maden, S. (2011). İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun yaz(ı)ma eğitimine yönelik düşünceleri ve Yazının Usul-i Tedrisi. *Turkish Studies*, 6 (1), 1528-1542. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1929>
- Özcan, M. ve Koçer, G. (2018). Halkevi eğitim faaliyetlerinden kurslar, Konya Halkevi örneği. *Turkish Studies*, 13(11), 1005-1039. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13401>
- Özyal, B. (2021). Web arşivlerindeki çevrim içi gazeteler: Web tarihyazımı ve medya arkeolojisi çalışmalarının arşiv yaklaşımı üzerinden bir değerlendirme. *Etkileşim*, 8, 186-208. doi: 10.32739/etkilesim.2021.4.8.143
- Pınar, M. ve Özduygün, M. (2016). Urfa Halkevi ve faaliyetleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43), 870-881.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4 (1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Şahbaz, N. K. (2005). Türkçe ilkokuma ve yazma öğretiminde ses yöntemi ve İsmail Hakkı elifbası. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2, 55-66.
- Şahbaz, N. K. (2008). II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı ordusunda okuma yazma öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 27, 581-593.
- Şahbaz, N. K. (2022). *Türkiye'de ilkokuma ve yazma öğretiminin tarihsel gelişimi-1*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Şahbaz, N. K. ve Biroğlu Şahbaz, B. (2011). Eyüp Hamdi Akman'ın Usul-i Tedris'i ve eserin Türkçe eğitimi açısından önemi. *Turkish Studies*, 6 (4); 805-820. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2730>
- Şahbaz, N. K. ve Bağcı, H. (2008). Halka okuma yazma öğretmede ilk önemli kurum: Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye ve Yayınları. *Ege Eğitim Dergisi*, 9 (1), 23-33.
- Şenol, M. (1999). İsmail Hakkı Baltacıoğlu'na göre "Okuma eğitimi". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 121-130.
- Temizyürek, F. (1994). *Atatürk döneminde Türkçenin öğretimi ile ilgili olarak geliştirilen devlet politikaları (1920-1938)* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].
- Tokgöz, O. (2006). *Temel gazetecilik*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Ulutaş, B. (2017). Doküman analizi (Ed. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* içinde (s. 279-297). Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, F. ve Ünal, S. (2021). Millî mücadeleden günümüze yerel bir gazete: Yeni Adana. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30 (3), 223-234. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.1026735>